

SENSORVEILEDNING

Sensorveiledning utarbeides av den/de som lager oppgavesettet til den aktuelle eksamen og utarbeides samtidig med eksamensoppgaven.

Sensorveiledningene skal være tilgjengelige for studentene etter at karakterer er fastsatt, jf. UH-loven § 5-3 (3) - <https://lovdata.no/lov/2005-04-01-15/§5-3>.

Generell info

Emneinformasjon	Masteremne
Emnekode	VIT401
Emnenavn	Vitenskapsteori og forskningsetikk
Studieår semester	Første semester master
Studiepoeng	5
Emneansvarlig	Sigmund Loland
Eksamenstype	Kombinert hjemme- og skoleeksamen

Malen tilpasses eksamenstype/vurderingsform.

Dokumenter som skal være tilgjengelig for sensor

- ☐ Eksamensoppgave (dersom den ikke følger i WISEflow)
- ☐ Emneplan eller fagplan
- ☐ Informasjon som er gitt til studentene om den konkrete eksamen

Læringsutbytte

Hvilke læringsutbyttebeskrivelser er eksamensoppgaven knyttet til?

Studenten skal etter gjennomført emne kunne

- gjøre rede for aktuelle vitenskapsteoretiske posisjoner og forskningsetiske normer og deres relevans for idrettsforskning,
- drøfte på kritisk og systematisk vis aktuelle vitenskapsteoretiske posisjoner og forskningsetiske normer i egne idrettsfaglige interesseområder, og
- utøve kritisk og analytisk vitenskapelig og forskningsetisk refleksjon.

Pensum/fagstoff

Henvis til de mest aktuelle delene av pensum/fagstoff knyttet til eksamensoppgaven.

Utdrag fra 1 bok:

Chalmers, A. F. (2013). [*What is this thing called science?*](#) (4. utg.). McGraw-Hill.

Les kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 og 9.

Boka finnes også [elektronisk/online](#). NB! 3 lesere ad gangen.

For å lese e-boka når du ikke er på skolen, må du være [pålogget VPN-klienten](#).

5 elektroniske artikler:

For å lese artiklene når du ikke er på skolen, må du være [pålogget VPN-klienten](#).

Loland, S. (2000). Kroppssyn, idrett og mosjon. *Tidsskrift for den Norske Legeforening*, 120, 2919-2921.

<http://tidsskriftet.no/article/190405>

Loland, S. & McNamee, M. (2016). Philosophical reflection on the mission of the European College of Sport Science: challenges and opportunities. *European Journal of Sport Science*, 17(1), 63-69.

<https://doi.org/10.1080/17461391.2016.1210238>

Mojadeddi, Z. M., & Rosenberg, J. (2024). Kunstig intelligens i forskning. *Ugeskrift for Læger*, 186,

V08230532 <https://doi.org/10.61409/V08230532>

Newell, K. M. (2007). Kinesiology: Challenges of multiple agendas. *Quest*, 59(1), 5–24.

<https://doi.org/10.1080/00336297.2007.10483532>

Renson, R. (1989). From physical education to kinanthropology: A quest for academic and professional identity. *Quest*, 41(3), 235-256. <https://doi.org/10.1080/00336297.1989.10483973>

1 nettside:

De nasjonale forskningsetiske komiteene (u.å.). *Forskningsetiske komiteer*. <http://www.etikkom.no>

Disse sidene skal leses:

[Generelle forskningsetiske retningslinjer](#).

[Innføring i forskningsetikk: Naturvitenskap og teknologi](#).

[Innføring i forskningsetikk: Samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi](#).

[Innføring i forskningsetikk: Medisin og helsefag](#).

4 bok-kapitler som ligger i Canvas (4 pdf-er):

Bondevik, H., & Rustad, L. (2006). Feministisk vitenskapskritikk og feministisk vitenskapsteori. I J. Lorentzen & W. Mühleisen (Red.), *Kjønnsforskning: En grunnbok* (s. 77-92). Universitetsforlaget.

Føllesdal, D., & Walløe, L. (2002). *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi* (7. utg.).

Universitetsforl.

Side 46-81.

Gilje, N., & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Universitetsforlaget.

Side 106-174.

Lorentzen, J. (2006). Forskning på menn og maskuliniteter. I J. Lorentzen & W. Mühleisen

(Red.), *Kjønnsforskning: En grunnbok* (s. 121-135). Universitetsforlaget.

Anbefalt litteratur

1 bok for naturvitenskapelig orienterte prosjekt:

Fjelland, R. (1995). [Vitenskapsteori: Med spesiell vekt på naturvitenskapene](#).

Universitetsforlaget

1 bok for helsefaglig orienterte prosjekt:

Laake P., Olsen B. R. & Benestad, H. B. (2008). [Forskning i medisin og biofag](#) (2. utg.). Gyldendal akademisk.

1 bok for samfunnsvitenskapelig og humanistisk orienterte prosjekt:

Kvarv, S. (2021). [Vitenskapsteori: Tradisjoner, posisjoner og diskusjoner](#) (Ny og utvidet utg.). Novus.

1 bok for idrettsforskning spesielt:

McNamee, M. (Red.) (2005). [Philosophy and the sciences of exercise, health and sport: Critical perspectives on research methods](#). Routledge.

Boka finnes også [elektronisk/online](#). NB! 1 leser ad gangen.

For å lese e-boka når du ikke er på skolen, må du være [pålogget VPN-klienten](#).

Undervisning

Forelesningsplan og/eller timeplan følger vedlagt. Hvis aktuelt, kan kommentere vektleggingen av ulike deler av pensum i undervisningen, hvilke undervisningsmetoder som er brukt, og ev. annen informasjon om gjennomføringen av undervisningen/emnet som er relevant for å kunne vurdere besvarelsene på en best mulig måte. Ved selvstendige oppgaver, har studentene fått veiledning underveis?

- Undervisningen er gitt som plenumsundervisning i åtte dobbeltimer. Kombinasjon av forelesninger og korte diskusjoner mellom studentene to og to.
- For undervisningsplan, se her:

TimeEdit

Vitenskapsteori og forskningsetikk, VIT401 2025 HØST

Uke	Startdato	Startti	Sluttic	Tema og litteratur	Litteratur	Rom	Foreleser	Undervisningstype
u 36	03.09.2025	10.15	12.00	Introduksjon. Hva er vitenskapsteori?		Aud Innsikt	Sigmund Loland	
u 36	04.09.2024	12.30	14.15	Klassiske posisjoner	Chalmers kp. 1-6	Aud Innsikt	Sigmund Loland	
u 37	10.09.2025	10.15	12.00	HDM og vitenskapelige paradigmer	Chalmers kp. 7-9, Gilje og Grimen kp. 7	Aud Innsikt	Sigmund Loland	
u 37	11.09.2025	12.30	14.15	Forklaring og forståelse	Føllesdal og Walløe, Gilje og Grimen kp. 6.	Aud Innsikt	Sigmund Loland	
u 37	12.09.2025	12.30	14.15	Feministisk vitenskapskritikk	Bondevik & Rustad, Lorentzen	Aud Innsikt	Sigmund Loland	
u 38	16.09.2025	10.15	12.00	Idrettsvitenskap: bakgrunn/utfordringer	Loland, Loland & McNamee, Renson, Newell	Aud Innsikt	Morten R.Sandvik	
u 38	19.09.2025	12.40	14.15	Forskningsetikk	Mojadedddi og Rosenberg, lenker etikk.no	Aud Innsikt	Morten R.Sandvik	
u 39	23.09.2025	10.15	12.00	Forskningsetikk	Lenker etikk.no	Aud Innsikt	Morten R. Sandvik	
u 42	13.10.2025	10.00						Hjemmeeksamen
u 42	15.10.2025	10:00	14:00			hall, Undv C		Skoleeksamen

Fasit/Løsningsforslag/ Vurderingskriterier

Eksamensoppgaver bokmål:

1. Gi tre eksempler på gode idrettsvitenskapelige problemstillinger. Forklar hvorfor du anser problemstillingene som gode.
2. Gjør rede for kritikken mot induktivisme i utvikling av vitenskapelig kunnskap. Gi et eksempel på hvordan induktivisme kan være en integrert del av en forskningsprosess.
3. Gjør rede for prinsippet om falsifikasjonisme. Vis med et eksempel fra idrettsforskning hvordan ideen om falsifikasjonisme kan ligge til grunn for strukturen i forskningsprosessen.

4. Gjør rede for kravet om proporsjonalitet i forskning. Ta utgangspunkt i et tenkt forskningsprosjekt som etter ditt syn innebærer risiko for ubehag og belastning for forskningsdeltakerne. Drøft i hvilken grad risikoen står i forhold til forskningens nytte for samfunnet og verdi for deltakerne.
5. Hva er plagiat? Gi et eksempel på noe du mener er i gråsonen mellom plagiat og redelig siteringspraksis. Hvor går grensen?

Nynorsk:

1. Gje tre døme på gode idrettsvitskaplege problemstillingar. Forklar kvifor du meiner problemstillingane er gode.
2. Gjer greie for kritikken mot induktivisme i utviklinga av vitskapleg kunnskap. Gje eit døme på korleis induktivisme kan vere ein integrert del av ein forskingsprosess.
3. Gjer greie for prinsippet om falsifikasjonisme. Vis med eit døme frå idrettsforskning korleis ideen om falsifikasjonisme kan liggje til grunn for strukturen i forskingsprosessen.
4. Gjer greie for kravet om proporsjonalitet i forskning. Ta utgangspunkt i eit tenkt forskingsprosjekt som etter di meining inneber risiko for ubehag og belastning for forskingsdeltakarane. Drøft i kva grad risikoen står i forhold til forskinga si nytte for samfunnet og verdi for deltakarane.
5. Kva er plagiat? Gje eit døme på noko du meiner er i gråsona mellom plagiat og redelig siteringspraksis. Kvar går grensa?

Løsningsforslag – forventninger til en bestått oppgave.

1. Det forventes en kort og presis redegjørelse der studentene kan liste kvalitetskriterier for gode problemstillinger. Det er en fordel med eksempler fra flere fagfelt. Her er særlig kapitlene i Chalmers og tekstutdraget fra Føllesdal og Walløe aktuelle.
2. Studentene kan bruke eksempler fra undervisningen. De kan også gi egne eksempler og slik demonstrere selvstendighet. Her er Chalmers diskusjon av induktivisme spesielt relevant.
3. Samme kriterier og kilder som over. I tillegg er Føllesdal og Walløes diskusjoner av den hypotetisk-deduktive metode relevant.
4. Det forventes en kort og presis redegjørelse for proporsjonalitet der studentene kan trekke inn de forskningsetiske komiteenes veiledere eller andre rimelige kilder. I drøftingen av et tenkt forskningsprosjekt bør studentene peke på relevante former for ubehag, belastning, samfunnsnytte og personlig verdi.
5. Studentene bør gi en kort og presis definisjon av plagiat og gjennom beskrivelse av gråsoneeksempel vise forståelse for plagiering som etisk dilemma.

Vurderingskriterier:

For å få bestått, må studentene på presist vis svare på alle spørsmål. Studentene må dokumentere evne utover å reprodusere kunnskap ved å anvende kunnskapen på idrettsfaglige tema og problemstillinger, ref. Læringsutbyttebeskrivelser.

Veiledende mal for innhold

- **Overordnede kriterier for vurdering:** Læringsutbyttebeskrivelser og/eller vurderingskriterier satt for den enkelte eksamen (f.eks. praktisk eksamen/muntlig eksamen, bachelor-/masteroppgaver og andre større oppgaver).
- [Generelle karakterbeskrivelser for UH-sektoren](#) (UHR 6. august 2004, rev. 2011), eller beskrivelse av krav til **bestått/ikke bestått karakter** (avhengig av karakteruttrykk for den enkelte eksamen)
- **Relevant pensum for oppgavesettet.** Ved konkrete spørsmål oppgis pensumreferanse til det enkelte spørsmål
- **Forventninger til besvarelse.** Ved eksamener med flere konkrete spørsmål beskrives forventninger til hva som gir full uttelling på det enkelte spørsmål, evt. hva som forventes for bestått besvarelse. Spørsmålsstillingen vil avgjøre hvor konkret sensorveiledningen kan utformes. Hvis det brukes poenggiving som hjelpemiddel i vurderingen, beskrives i grove trekk hvordan poengene fordeles.
- **Bruk av faglig skjønn – helhetlig vurdering** bør presiseres, opp mot generelle karakteruttrykk og/eller vurderingskriterier for den aktuelle eksamenen
- **Andre forhold av betydning for vurdering.** (F.eks. hvis oppgaver skal vektas ulikt, hvis noe av pensum er mindre vektlagt enn andre deler, evt. plagiatkontroll m.m.)